EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2019 03 27
COM(2019) 158 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

37-oji metinė Komisijos ataskaita Tarybai ir Europos Parlamentui dėl Europos Sąjungos veiklos antidempingo, antisubsidijų ir apsaugos priemonių srityje ir 2018 m. trečiųjų šalių Europos Sąjungai taikytų prekybos apsaugos priemonių

{SWD(2019) 141 final}

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

37-oji metinė Komisijos ataskaita Tarybai ir Europos Parlamentui dėl Europos Sąjungos veiklos antidempingo, antisubsidijų ir apsaugos priemonių srityje ir 2018 m. trečiųjų šalių Europos Sąjungai taikytų prekybos apsaugos priemonių

SANTRAUKA

Šioje 37-ojoje ataskaitoje Europos Sąjungos (ES) prekybos apsaugos veikla apžvelgiama dviem aspektais. Visų pirma šioje ataskaitoje išimtinai didesniu mastu, nei būtina laikantis teisinių prievolių, konkrečiai išvardijami pagrindiniai uždaviniai, tendencijos ir J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos pasiekti rezultatai prekybos apsaugos srityje. Per 60 metų trunkančią ES prekybos apsaugos priemonių istoriją turbūt nebuvo sudėtingesnio laikotarpio negu 2014–2019 m. Dėl perteklinių plieno gamybos pajėgumų visame pasaulyje gerokai padaugėjo prašymų taikyti prekybos apsaugos priemones. Komisija per šį laikotarpį plienui nustatė 25 naujas prekybos apsaugos priemones ir taip gerokai prisidėjo prie Europos plieno pramonės gyvybingumo bei pasaulinio konkurencingumo ar net atliko pagrindinį vaidmenį tai užtikrinant. Be to, pirmą kartą nuo 1994 m. ES prekybos apsaugos taisyklių vadovas buvo atnaujintas atlikus du svarbius teisės aktų pakeitimus. Šie pakeitimai padėjo užtikrinti, kad ES prekybos apsaugos priemonės tinkamai padėtų veiksmingiau ir efektyviau apsisaugoti nuo nevaldomo ir žalingo dempingo bei subsidijavimo. Pirmą kartą nuo 2002 m. Komisija inicijavo plieno gaminių apsaugos priemonių tyrimą ir atitinkamai nustatė priemones. Kaip matyti iš šios ataskaitos, Komisijos veiksmingas, tvirtas ir subalansuotas požiūris leido užtikrinti ES darbo vietų apsaugą. Be to, tai buvo stiprus atsakas į augantį kai kurių prekybos partnerių protekcionizmą; kartu Komisija pertvarkė savo prekybos apsaugos priemonių sistemą, kad ateityje ji veiktų dar veiksmingiau.

Antra, šioje ataskaitoje aprašoma 2018 m. ES vykdyta antidempingo, antisubsidijų ir apsaugos priemonių srities veikla bei prieš Europos Sąjungą nukreipta trečiųjų šalių prekybos apsaugos veikla. Ši ataskaitos dalis parengta pagal pagrindinio antidempingo reglamento[1] 23 straipsnio, pagrindinio antisubsidijų reglamento[2] 34 straipsnio ir pagrindinio apsaugos priemonių reglamento[3] 23 straipsnio atnaujintas nuostatas. Prie šios ataskaitos, kaip ir

[1] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1036 dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos Sąjungos narėmis nesančių valstybių (OL L 176, 2016 6 30, p. 21).

[2] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1037 dėl apsaugos nuo subsidijuoto importo iš Europos Sąjungos narėmis nesančių valstybių (OL L 176, 2016 6 30, p. 55).

[3] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/478 dėl bendrų importo taisyklių (OL L 83, 2015 3 27, p. 16).

ankstesniais metais, pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas kartu su priedais, kuriuose pateikiama išsamesnės informacijos ir statistinių duomenų.

2018 m. darbas su bylomis išliko intensyvus – buvo sprendžiama dėl priemonių nustatymo šešiose naujose bylose ir dėl priemonių nenustatymo aštuoniuose naujose bylose, o galiojančių priemonių peržiūros veikla buvo tokia pat intensyvi kaip ir 2017 m.

Be to, 2018 metai taip pat buvo išskirtiniai dėl to, kad reikėjo, priklausomai nuo tyrimo inicijavimo datos, taikyti skirtingą prekybos apsaugos priemonių taisyklę, o tai reiškia, kad vienu metu buvo taikomi trys taisyklių rinkiniai[4].

Ši ataskaita ir prie jos pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas viešai skelbiami adresu http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/anti_dumping/legis/index_en.htm.

[4] Nuo 2018 m. birželio 8 d. inicijuotose bylose taikomos taisyklės, susijusios ir su nauja skaičiavimo metodika, ir su modernizavimu (*inter alia*, taikomas trumpesnis tiriamasis laikotarpis). 2017 m. gruodžio 20 d. – 2018 m. birželio 7 d. inicijuotose naujose bylose ir priemonių galiojimo termino peržiūrose taikomos naujos skaičiavimo metodikos taisyklės. Visose kitose bylose taikytos „senosios“ taisyklės.

I. J.-C. JUNCKERIO VADOVAUJAMOS KOMISIJOS PASIEKTI REZULTATAI

I.1. ES PREKYBOS APSAUGOS PRIEMONIŲ SISTEMA TAIKOMA VEIKSMINGAI – ENERGINGAI IR PAMATUOTAI

Kad prekyba būtų laisva, ji turi būti sąžininga. ES prekybos apsauga yra ES veiksmų, kuriais išsaugomos sąžiningos prekybos sąlygos, pagrindas. Be to, šiuolaikinės prekybos apsaugos priemonės turėtų būti pritaikomos prie esamų ekonomikos realijų ir turėtų būti naudojamos tik tiek, kiek tai būtina gaminių, kuriais prekiaujama nesąžiningai, žalingo importo poveikiui pašalinti. Vadovaujantis būtent tokia dvasia, Komisijos komunikate „Prekyba visiems“[5] buvo išdėstytas prioritetinis tikslas – padidinti prekybos apsaugos priemonių veiksmingumą ir efektyvumą.

Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad visu savo įgaliojimų laikotarpiu J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija nagrinėjo labai daug nesąžiningo importo bylų, iš kurių daugelis turėjo itin didelę reikšmę Europos ekonomikai. 2014 m. lapkričio mėn. – 2018 m. gruodžio mėn. laikotarpiu buvo inicijuota 170 bylų ir vienodoms sąlygoms atkurti buvo nustatytos 95 priemonės. Iš pastarųjų 35 priemonės yra naujos, o likusios yra atnaujintos arba išplėstos galiojančios priemonės.

ES prekybos apsaugos priemonėmis saugomos darbo vietos, taigi, jos turi **tiesioginį teigiamą poveikį** ES pramonės struktūrai ir ekonomikai: nuo Komisijos įgaliojimų pradžios ES prekybos apsaugos priemonėmis buvo faktiškai išsaugota daugiau kaip 124 000 darbo vietų[6]. Daugiausia naudos turėjo plieno sektorius – buvo apsaugota daugiau kaip 86 000 darbo vietų. Apskritai 2018 m. pabaigoje galiojusiomis ES priemonėmis nuo nesąžiningos konkurencijos buvo faktiškai apsaugota 320 000 tiesioginių darbo vietų pramonėje.

ES prekybos apsaugos priemonėmis mažiausiomis ekonominėmis sąnaudomis lengvinamos ES pramonės veiklos sąlygos. Iš tikrųjų, ES **taikyti muitai** buvo mažesni negu kitų prekybos partnerių taikyti muitai. Pavyzdžiui, muitas plienui šiuo metu vidutiniškai sudaro 29–45 proc., o atitinkamas vidutinis Jungtinių Valstijų (JAV) taikomas muitas – 54–87 proc.[7] Viena iš pagrindinių šių mažesnių vidutinių muitų taikymo Europos Sąjungoje priežasčių yra mažesnio muito taisyklė, pagal kurią turi būti pašalinamas arba nesąžiningos konkurencijos šaltinis (dempingo skirtumas), arba jo poveikis (žalos skirtumas), atsižvelgiant į tai, kuris iš jų yra mažesnis[8]. Be to, Komisija tyrimus inicijuoja tik tada, kai jie yra būtini. Komisija, prieš nustatydama taisomąsias priemones, taip pat intensyviai aiškinasi, ar prekybos apsaugos priemonės neprieštarauja visos ES ekonominiams interesams.

---

5 2015 m. spalio 14 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Prekyba visiems. Atsakingesnės prekybos ir investicijų politikos kūrimas“ (COM/2015/0497 *final*).

6 Šaltinis: ES reglamentai ir oficialūs pramonės atstovų skundai arba prašymai atlikti peržiūrą.

7 Šaltinis: ES reglamentai ir PPO.

8 Žaliavų kainų, kurios sudaro bent 17 proc. prekės gamybos sąnaudų, iškraipymo atveju galioja specialios žalos skirtumo apskaičiavimo taisyklės. Subsidijavimo atveju mažesnio muito taisyklė paprastai netaikoma.

ES prekybos apsaugos priemonės turi **didelį taisomąjį poveikį**: dažniausiai dar tyrimo metu ir, žinoma, po priemonių nustatymo importas dempingo kaina arba subsidijuojamas importas gerokai sumažėja. Toliau pateiktoje lentelėje nurodytos galiojančios ES priemonės ir jų poveikis:

Produktas, kuriam taikomos priemonės	Kilmės šalis	Importo dempingo kaina arba subsidijuojamo importo iš atitinkamų kilmės šalių sumažėjimas po priemonių nustatymo (naujausi importo duomenys, palyginti su importo pradiniu tiriamuoju laikotarpiu (TL) duomenimis)[9]
Aliumininiai radiatoriai	Kinijos Liaudies Respublika	−98 %
Ratai su ratlankiais iš aliuminio	Kinijos Liaudies Respublika	−38 %
Keraminiai stalo ir virtuvės reikmenys	Kinijos Liaudies Respublika	−28 %
Keraminės plytelės	Kinijos Liaudies Respublika	−84 %
Plonas kreidinis popierius	Kinijos Liaudies Respublika	−99 %
Naujos ir restauruotos autobusų arba sunkvežimių padangos	Kinijos Liaudies Respublika	−81 %
Plieno gaminiai (visos priemonės)	Įvairios šalys	−70 %
Plieno gaminiai (J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos pradėtos bylos)	Įvairios šalys	−89 %
Cukriniai kukurūzai, turintys grūdų pavidalą	Tailandas	−62 %
Terminis popierius	Korėjos Respublika	−91 %

Šaltinis: *Comext*, ES reglamentai.

Dar vienas ES prekybos apsaugos priemonių veiksmingumo pavyzdys – Sąjungos atsakas į plieno krizę, kaip toliau išsamiai išdėstyta I.3 skirsnyje.

2014 m. lapkričio mėn. – 2018 m. lapkričio mėn. laikotarpiu dėl nustatytų priemonių ES surinko daugiau kaip 1,5 mlrd. EUR antidempingo arba kompensacinių muitų ir visos šios sumos buvo pervestos į ES biudžetą.

Antidempingo ir kompensacinės priemonės turi būti peržiūrimos po penkerių metų nuo jų įsigaliojimo, jeigu ES pramonė nori palikti jas galioti pasibaigus tam laikotarpiui. 2014 m.

[9] Importo pradiniu TL duomenys lyginami su 2017 m. lapkričio mėn. – 2018 m. spalio mėn. duomenimis. Tyrimo dėl padangų atveju po priemonių nustatymo (šešių mėnesių) turimi duomenys palyginimo tikslu buvo ekstrapoliuoti. *Žr.* 2018 m. spalio 18 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/1579 (OL L 263, 2018 10 22, p. 3).

lapkričio mėn. – 2018 m. gruodžio mėn. Komisija inicijavo 52 ES priemonių **galiojimo termino peržiūras**. Tokiomis priemonių galiojimo termino peržiūromis sudaromos sąlygos palyginti ES pramonės padėtį priemonių nustatymo metu su jos būkle po penkerių metų. Komisija gali palikti galioti priemones, jeigu atlikusi priemonių galiojimo termino peržiūrą nustato, kad panaikinus priemones dempingas arba subsidijavimas ir žala veikiausiai tęstųsi arba pasikartotų. ES pramonė prašo atlikti priemonių galiojimo termino peržiūras maždaug 75 % atvejų[10].

Pasirinkti priemonių galiojimo termino peržiūrų, kaip prekybos apsaugos priemonių efektyvumo vertinimo priemonių, pavyzdžiai

Keraminėms plytelėms[11] taikoma priemonių galiojimo termino peržiūra yra vienas iš daugelio atvejų, parodančių, kad ES priemonėmis pavyko veiksmingai užtikrinti ilgalaikį ES pramonės gyvybingumą. Kol nebuvo nustatytos priemonės Kinijos vykdomam dempingui nutraukti, Kinijos importas kėlė grėsmę pačiam ES keramikos pramonės išlikimui: pelnas sumažėjo iki pat nenuostolingumo ribos, o investicijos ir užimtumas taip pat gerokai sumažėjo. Nustačius priemones padėtis pagerėjo: ES pramonė vėl tapo pelninga; gerokai padidėjo našumas ir investicijos. Šiame sektoriuje, kurio daugumą dalyvių sudaro MVĮ, tokios investicijų tendencijos yra itin svarbios, kad ES verslo subjektams būtų sudarytos sąlygos klestėti, nes siekdami neatsilikti nuo rinkos tendencijų jie turi nuolat modernizuoti įrangą. Nustačius priemones užimtumas taip pat stabilizavosi – darbuotojų skaičius siekė maždaug 60 000 (nors tai ir mažiau negu prieš prasidedant dempingui). Vis dėlto, nepaisant šių teigiamų tendencijų, priemones teko palikti galioti, nes Kinijos eksportuotojai turi didžiulių nepanaudotų pajėgumų ir taiko agresyvią kainodarą. Atlikus peržiūrą nustatyta, jog netaikant priemonių būtų kilusi nemaža rizika, kad vėl prasidės nesąžininga Kinijos eksporto praktika, turėsianti atitinkamą neigiamą poveikį ES pramonei.

Dviračiams iš Kinijos nustatytos priemonės yra dar vienas svarbus prekybos apsaugos priemonių veiksmingumo pavyzdys. Pirmą kartą šios priemonės nustatytos 1993 m. ir vėliau atliekant kelias priemonių galiojimo termino peržiūras ir tarpines peržiūras kiekvieną kartą nustatyta, kad siekiant apsisaugoti nuo kenksmingo Kinijos dempingo šios priemonės vis dar būtinos. Galima pagrįstai teigti, kad nesant antidempingo priemonių šiandien ES dviračių pramonės nebūtų. Kitose šalyse, kuriose priemonių nebuvo imtasi arba jų galiojimas pasibaigė, Kinijos eksportuotojai perėmė beveik visą vidaus rinką. Atliekant tyrimus buvo ne kartą įsitikinta, kad Kinijos pertekliniai pajėgumai yra labai dideli, – per naujausią tyrimą nustatyta, kad nepanaudoti pajėgumai yra 25 proc. didesni negu visas ES suvartojimas ir kad panašu, jog Kinija bando visus šiuos pajėgumus išnaudoti. Todėl 2013 m. ES teko stabdyti didelio masto antidempingo muitų, nustatytų importuojamiems Kinijos kilmės dviračiams, vengimo schemą, pagal kurią jų importas buvo nukreipiamas per Indoneziją, Malaiziją, Šri Lanką ir Tunisą. Taip ES pramonės atstovams buvo sudarytos sąlygos susigrąžinti nedidelį, bet tvarų pelną, kaip nurodyta jų prašyme atlikti priemonių galiojimo termino peržiūrą, kuri šiuo metu atliekama.

ES dviračių pramonės tęstinumas turi struktūrinį poveikį ES ekonomikai. Be veikiančios ES dviračių pramonės nebūtų ES dviračių detalių pramonės. Europa taip pat nebūtų galėjusi išvystyti svarbios naujos rinkos, t. y. elektrinių dviračių pramonės, kuri vis dar turi nemažą potencialą augti. Europos Sąjungoje 11 000 darbo vietų yra tiesiogiai susijusios su dviračių gamyba, 16 000 darbo vietų – su

[10] Pačios Komisijos duomenys.

[11] 2017 m. lapkričio 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2017/2179 (OL L 307, 2017 11 23, p. 25).

dviračių detalių gamyba, o 3 600 darbo vietų – su elektriniais dviračiais. 2019 m. sausio mėn. Komisija skyrė galutines antidempingo ir antisubsidijų priemones iš Kinijos importuojamiems elektriniams dviračiams. Buvo nustatyta, kad Kinijos elektrinių dviračių eksportuotojai naudojosi didžiulėmis subsidijomis.

Iki prekybos apsaugos priemonių taikymo Kinijos kilmės ***ratams su ratlankiais iš aliuminio***[12] ES pramonės padėtis blogėjo dėl Kinijos importo dempingo kaina, kaip rodė, pvz., sumažėjusi gamybos ir pardavimo apimtis ir didelis nuostolingumas. Per penkerius metus nuo antidempingo muitų nustatymo padėtis gerokai pagerėjo. ES pramonei pavyko atsigauti ir uždirbti nemažai pelno, augant kartu su rinka. Kinijos importas sumažėjo, o Kinijos importo rinkos dalis sumenko beveik 75 proc. Minėtomis priemonėmis buvo išlaikyta sveika konkurencija ES rinkoje, nes vėl padidėjo tiekėjų iš trečiųjų šalių rinkos dalis, taigi, gaminių pasiūla tapo platesnė, be nesąžiningos kainodaros. ES pramonės pardavimo apimtis ir gamyba padidėjo atitinkamai 28 proc. ir 25 proc. ir joje sukurta 1 200 naujų darbo vietų (10 proc. daugiau). Pramonė padidino savo gamybos pajėgumus reaguodama į didėjančią paklausą ir atnaujindama gaminių asortimentą. Tačiau priemones dar teko palikti galioti, nes priešingu atveju Kinijos eksportuotojai būtų į Sąjungos rinką sugrąžinę didelius gaminių kiekius mažomis dempingo kainomis: būtų vėl prasidėjęs ES pramonės smukimo ciklas.

Dėl prekybos globalizacijos atsirado daugiau galimybių **vengti** prekybos apsaugos priemonių arba kitaip sumažinti jų veiksmingumą. Dėl šios priežasties Komisija nuolat stebi importo statistinius duomenis siekdama aptikti galimus priemonių vengimo[13] ar muitų absorbcijos[14] atvejus. Norėdama ištaisyti padėtį tokiais atvejais, 2014 m. lapkričio mėn. – 2018 m. gruodžio mėn. Komisija inicijavo 14 vengimo arba absorbcijos tyrimų ir atitinkamai 14 atvejų išplėtė galiojančių priemonių taikymą skirdama jas kitoms šalims ar produktams, kad būtų išsaugotas pageidaujamas priemonių poveikis.

Galiausiai svarbu tai, jog siekdama įvertinti, kaip prekybos apsaugos priemonėmis įgyvendinami tų priemonių tikslai, Komisija palaikė nuolatinį ryšį su **visomis svarbiausiomis suinteresuotųjų subjektų organizacijomis**, kurioms prekybos apsaugos priemonės darė poveikį, kad galėtų tą poveikį įvertinti. Buvo nuolat rengiami susitikimai su verslo atstovais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, be kita ko, siekiant gauti informacijos, reikalingos prekybos apsaugos priemonių teisės aktų reformoms, ir tas reformas aptarti, kuo labiau atsižvelgiant į įvairius suinteresuotiesiems subjektams rūpimus aspektus.

I.2. SISTEMA PERTVARKYTA SIEKIANT DAR DIDESNIO VEIKSMINGUMO IR TIKRUMO

Modernizavimas

Pagrindinės ES prekybos apsaugos priemonių taisyklių vadovo nuostatos buvo priimtos pasibaigus Urugvajaus derybų ratui. Modernizuoti pagrindinius reglamentus buvo bandoma dar 2008 m. Tačiau būtent per dabartinės sudėties Komisijos kadenciją buvo galiausiai atlikti reikiami modernizavimo pakeitimai. Tam įtakos turėjo ir tai, kad naujos pasaulinės rinkos

[12] 2017 m. sausio 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2017/109 (OL L 18, 2017 1 24, p. 1).

[13] Vengimas apibrėžiamas kaip trečiųjų šalių ir ES prekybos pobūdžio pasikeitimas, atsiradęs dėl praktikos, proceso ar veiksmų, kuriems nėra pakankamai pagrįstos priežasties arba kurių negalima kitaip ekonomiškai pagrįsti, išskyrus tuo, kad buvo nustatytas antidempingo ar kompensacinis muitas.

[14] Absorbcija gali būti nustatyta tada, kai po pradinio tiriamojo laikotarpio ir iki priemonių nustatymo arba jas jau nustačius eksporto kainos sumažėjo arba į ES importuotų produktų perpardavimo kainos ar tolesnio pardavimo kainos nesikeitė arba pasikeitė nepakankamai.

realijos ir kylanti nesąžiningos prekybos praktikos banga aiškiai parodė, kad būtinas kuo didesnis veiksmingumas ir tikrumas. Po to, kai 2017 m. gruodžio 5 d. Taryba ir Europos Parlamentas pasiekė susitarimą dėl Komisijos pasiūlymo, 2018 m. birželio 8 d. įsigaliojo modernizuotos taisyklės. Šis didelis žingsnis pirmyn padidino ES prekybos apsaugos priemonių veiksmingumą, skaidrumą, jos tapo labiau pritaikytos, kad būtų galima spręsti pasaulinės ekonomikos problemas, ir kartu jomis buvo atsižvelgta į visų suinteresuotųjų subjektų poreikius, t. y. į ES gamintojų, importuotojų ir tolesnių naudotojų interesus.

Modernizuotais ES teisės aktais nustatyta daug pakeitimų. Juose nustatytas tobulesnis žalos skirtumo apskaičiavimas, kuris yra labai svarbus taikant mažesnio muito taisyklę – vieną pagrindinių Sąjungos prekybos apsaugos priemonių ypatybių. Siekiant geriau atspindėti dabartines ekonomikos realijas, buvo atnaujintas nežalingos kainos apskaičiavimas. Tai apima minimalų 6 proc. pelną ir galimybę skaičiuojant žalos skirtumą atsižvelgti į Sąjungos pramonės investicijas ir mokslinių tyrimų bei technologinės plėtros reikmes. Be to, pagal naująsias taisykles gali būti atsižvelgiama į žaliavų rinkos iškraipymus, kurie tampa vis būdingesni šiandienos komerciniams sandoriams.

Siekiant didesnio efektyvumo, buvo patvirtintas trumpesnis laikinųjų priemonių nustatymo laikotarpis – šios priemonės dabar paprastai turi būti patvirtinamos per septynis mėnesius, tačiau ne vėliau kaip per aštuonis mėnesius, o anksčiau tai truko devynis mėnesius. Taigi, Europos pramonė bus greičiau apsaugoma nuo nesąžiningos konkurencijos. Be to, siekiant dar labiau užtikrinti proceso skaidrumą ir sudaryti ekonominės veiklos vykdytojams sąlygas anksčiau prisitaikyti prie priemonių, ES nustatė išankstinio perspėjimo apie laikinųjų antidempingo ir antisubsidijų priemonių skyrimą mechanizmą. Tokia sistema netaikoma jokioje kitoje prekybos apsaugos priemonių jurisdikcijoje.

Dar vienas svarbus elementas, kurį Komisija stengėsi pasiekti, – priartinti prekybos apsaugos priemones prie mažesnių įmonių poreikių: atitinkamai ES MVĮ bus papildomai remiamos, kai bus svarstomos prekybos apsaugos priemonės arba šios priemonės turės poveikio MVĮ.

Galiausiai pirmą kartą prekybos apsaugos teise Komisijai suteikiama galimybė tam tikromis tiksliai apibrėžtomis aplinkybėmis atsižvelgti į socialinius ir aplinkosaugos aspektus nagrinėjamose šalyse. Tai visų pirma pasakytina apie mažesnio muito taisyklę, kai nustatomas žalos skirtumas. Šiuo nauju požiūriu reaguojama į plačiai paplitusį institucinių suinteresuotųjų subjektų ir didelės dalies visuomenės susirūpinimą, kad atviros prekybos politika gali būti grindžiama tik tvaria prekyba, kuria laikomasi tam tikro minimalaus bendrų vertybių skaičiaus.

Nauja dempingo skaičiavimo metodika ir sugriežtinta antisubsidijų priemonė

Siekiant geriau atsižvelgti į naujas ekonomikos realijas, Komisijos pasiūlymu 2017 m. gruodžio 20 d. buvo iš dalies pakeisti ES pagrindiniai reglamentai. Šis teisės aktų pakeitimas yra svarbi ES prekybos apsaugos priemonių reforma. Visų pirma šiuo pakeitimu buvo nustatyta nauja metodika tiriamųjų prekių normaliajai vertei apskaičiuoti, kai eksportuojančiosios šalies valdžios institucijos sukelia didelius iškraipymus. Tokių iškraipymų gali būti visos šalies mastu arba tam tikrame sektoriuje: naujosiomis taisyklėmis nedaromas poveikis nė vienos šalies priskyrimui prie rinkos ar ne rinkos ekonomikos šalių. Kad suinteresuotieji subjektai galėtų pateikti argumentus dėl šalių, kuriose esama iškraipymų, Komisija gali skelbti ataskaitas dėl tam tikrose šalyse ar sektoriuose nustatytų iškraipymų.

Pirma tokia ataskaita buvo susijusi su Kinija[15], nes iki šiol į šią šalį buvo orientuota didžiausia ES prekybos apsaugos veiklos dalis. Komisija taip pat paskelbė, kad kita šalies vertinimo ataskaita bus skirta Rusijai[16].

Antra, dėl naujų pakeitimų taip pat sustiprinta antisubsidijų priemonė. Komisijai sudarytos sąlygos geriau išsiaiškinti visą subsidijavimo mastą: dabar ji gali atsižvelgti ir į subsidijas, nustatytas tik per tyrimą. Šis pakeitimas svarbus, nes užsienio šalių vyriausybės teikia vis daugiau neskaidrių subsidijų, pažeisdamos Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) taisykles dėl pranešimo apie subsidijas.

I.3. SISTEMA, KURIA VEIKSMINGAI KOVOJAMA SU BESIFORMUOJANČIAIS PASAULINIAIS IŠŠŪKIAIS

Per pastaruosius keletą metų prekybos apsaugos priemonių svarba didėjo, nes šios priemonės pasirodė esančios labai svarbios pasaulio prekybos iššūkiams įveikti.

Dėl įvairaus perteklinių Kinijos pajėgumų šalutinio poveikio prekybai 2013–2016 m. **Europos plieno pramonė** patyrė didžiulių nuostolių. Politinis atsakas buvo greitas ir visapusiškas – 2016 m. kovo mėn. buvo priimtas komunikatas[17], kuriame išdėstytas platus priemonių spektras, apimantis esminę – prekybos – politiką.

Prekybos apsaugos priemonių požiūriu atsakas buvo dvejopas. 2014–2018 m. ES nustatė 25 naujas priemones, skirtas plieno gaminiams (iš visų 35 naujų prekybos apsaugos priemonių), siekdama panaikinti importo dempingo kaina ir subsidijuojamo importo žalingą poveikį, atkurti sąžiningas prekybos sąlygas ir kartu prisidėti prie sektoriaus atsigavimo. Be to, ES ėmėsi tam tikrų prekybos apsaugos veiksmų, kad geriau apsaugotų plieno pramonę – vykdė importo stebėseną, paspartino tyrimus, inicijavo žalos grėsme pagrįstus tyrimus (tais atvejais, kai tai buvo pagrįsta) arba atgaline data taikė galutinius muitus, kai tai buvo tikslinga.

Šie veiksmai turėjo reikšmingą poveikį: gaminių, kuriems buvo taikomos 2014–2017 m. patvirtintos priemonės, importas vidutiniškai sumažėjo daugiau kaip 95 proc., palyginti su importo apimtimi, buvusia iki priemonių nustatymo. Kai prekybos apsaugos priemonėmis buvo neutralizuotas nesąžiningas šio importo elementas, t. y. dempingo arba subsidijuojama kaina, importas tapo nebekonkurencingas. Esminių plieno gaminių, kurių naudotojų pramonė Europos Sąjungoje priklauso nuo importo, pvz., karštai valcuotų ritinių, importas dempingo kaina arba subsidijuojamas importas buvo pakeistas importu iš kitų šaltinių, kurių atžvilgiu nesąžiningos kainodaros įrodymų tuo metu nebuvo. Neutralizavus importą dempingo kaina arba subsidijuojamą importą, prekybos apsaugos priemonėmis buvo atkurtos vienodos sąlygos ne tik ES gamybos pramonei, bet ir kitiems trečiųjų šalių tiekėjams, taip sudarant ES naudotojams sąlygas toliau naudotis diversifikuotais tiekimo šaltiniais.

---

15 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl didelių Kinijos Liaudies Respublikos ekonomikos iškraipymų prekybos gynimo tyrimų tikslais (2017 m. gruodžio 20 d., SWD(2017) 483 *final*/2).

16 Šios ataskaitos paskelbimo metu šalies ataskaita dėl Rusijos dar buvo rengiama.

17 2016 m. kovo 16 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Plienas. Tvarių darbo vietų ir ekonomikos augimo Europoje apsauga“ (COM(2016) 155 *final*).

2017 m. buvo pastebėti pirmieji apčiuopiami plieno pramonės atsigavimo ženklai, iš dalies dėl Komisijos nustatytų prekybos apsaugos priemonių. Tačiau ES plieno pramonė ir toliau liko pažeidžiama, jai ir toliau žalą darė importas dempingo kaina ir (arba) subsidijuojamas importas. Ši padėtis susidarė dėl perteklinių plieno gamybos pajėgumų visame pasaulyje.

Minėtomis aplinkybėmis 2018 m. **prekybos srityje kilo daugiau iššūkių**, todėl Komisija turėjo pateikti greitą, tačiau pasvertą atsaką. 2018 m. kovo 23 d. JAV nustatė 25 proc. importo muitą plieno gaminiams. ES šias priemones pripažino teisiškai nepagrįstomis ir ryžtingai reagavo į šiuos prekybos trikdymo veiksmus. Komisija ėmėsi veiksmų trimis kryptimis – ji ne tik apskundė JAV priemones pagal PPO ginčų sprendimo sistemą ir nustatė išlyginamąsias priemones, bet ir ėmėsi prekybos apsaugos veiksmų – inicijavo pirmą nuo 2002 m. apsaugos priemonių tyrimą. Dėl JAV muitų pasauliniai tiekėjai nukreipė tam tikrą savo eksporto dalį iš JAV į ES. Siekdama išvengti tolesnio spartaus importo didėjimo, dėl kurio galėjo pablogėti jau ir taip pažeidžiama (dėl perteklinių pajėgumų visame pasaulyje) ES plieno gamintojų ekonominė padėtis, Komisija nustatė *erga omnes* galutines apsaugos priemones[18]. Tarifinių kvotų forma taikomomis priemonėmis bus išlaikyti tradiciniai prekybos srautai ir tiekimo šaltinių, reikalingų ES naudotojų pramonei, įvairovė, o kartu ES gamintojų pramonė bus apsaugota nuo prekybos srautų nukreipimo į kitas šalis.

Komisija taip pat sustiprino kovą su trečiųjų šalių teikiamomis **prekybą iškraipančiomis subsidijomis**. Konkrečiai – subsidijos, kuriomis prisidedama prie perteklinių pajėgumų susidarymo, gali turėti stiprų iškraipomąjį poveikį, o dėl jų vykdoma perteklinė gamyba dažnai turi šalutinį poveikį eksporto rinkoms. Toks subsidijavimas dažnai daro *de facto* poveikį, kuris yra panašus į eksporto subsidijų poveikį, o pastarosios pagal PPO taisykles yra draudžiamos. 2014 m. lapkričio mėn. – 2018 m. gruodžio mėn. Komisija pradėjo 25 antisubsidijų tyrimus ir nustatė 12 naujų, išplėstų arba pratęsto galiojimo antisubsidijų priemonių. Daugeliu atvejų tyrimo išvados rodo gana didelį subsidijavimo lygį, o ankstesniais laikotarpiais tai buvo gana retas atvejis. Pavyzdžiui, nemaži kompensaciniai muitai buvo nustatyti Kinijos plokštiems karštojo valcavimo produktams iš plieno (iki 35,9 proc. siekiantis kompensacinis muitas) arba padangoms iš Kinijos (iki 51,08 proc. siekiantis kompensacinis muitas). Kadangi tampa vis svarbiau spręsti trečiųjų šalių vykdomo subsidijavimo problemą, Komisija paskelbė specialią subsidijų **duomenų bazę,** kuria siekiama suteikti daugiau skaidrios informacijos apie užsienio valstybių subsidijavimo schemas. Duomenų bazė dabar yra paskelbta Komisijos interneto svetainėje[19] ir reguliariai atnaujinama. Pažymėtina, kad PPO šalys narės teisiškai privalo pranešti apie savo subsidijas PPO. Tačiau daugelis PPO narių šios prievolės nevykdo arba ją vykdo tik iš dalies. Šiuos prievolių nevykdymo atvejus ES sistemingai aptaria PPO antisubsidijų komitete. Be to, ES užsakė tyrimus, kuriais nagrinėjamas užsienio šalių, pirmiausia Kinijos, vyriausybių vykdomas subsidijavimas. Šie tyrimai bus skelbiami viešai, siekiant kompensuoti užsienio subsidijų schemų skaidrumo trūkumą.

[18] 2019 m. sausio 31 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/159 (OL L 31, 2019 2 1, p. 27).

[19] http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/157607.htm

I.4. AKTYVIOS INICIATYVOS TREČIŲJŲ ŠALIŲ VEIKSMAMS NEUTRALIZUOTI

Stengdamasi Europos pramonei **užtikrinti sąžiningas prekybos sąlygas**, Komisija taip pat ėmėsi intervencinių veiksmų, kai trečiosios šalys ketino ES eksporto atžvilgiu nustatyti nepagrįstas prekybos apsaugos priemones. Nuo 2014 m. nuolat intensyvėja prekybos apsaugos veikla, o 2018 m. ji pasiekė visų laikų rekordą, kai Komisijos tarnybos ėmėsi intervencinių veiksmų, susijusių su maždaug 70 užsienio prekybos apsaugos tyrimų. Šie intervenciniai veiksmai – tai rašytinių pareiškimų rengimas ir dalyvavimas vykdomų tyrimų techninio lygio klausymuose. Prireikus Komisija ėmėsi intervencinių veiksmų ir politiniu lygmeniu.

Tokių veiksmų tikslas – užtikrinti, kad būtų laikomasi taisyklių ir nebūtų piktnaudžiaujama prekybos apsaugos priemonėmis. Tokiu būdu Komisijos veiksmai padėjo išvengti daugelio nepagrįstų priemonių. Paminėtini šie pavyzdžiai:

1) JAV pradėjo tyrimus dėl didelių civilinių orlaivių importo iš Kanados. Šis atvejis turėjo netiesioginį poveikį Europos Sąjungai, nes buvo susijęs su ES įmone, gaminančia sparnus Kanados orlaiviams. Bet kurios priemonės galėjo sukelti tiesioginį pavojų maždaug 4 000 darbo vietų Europos Sąjungoje. Komisija JAV tyrimo laikotarpiu pateikė kelis pareiškimus, nurodydama aiškų atvejo neatitikimą PPO taisyklėms. Visų pirma ji pažymėjo, kad JAV pramonei žalos nėra padaryta. Dėl šio argumento 2018 m. sausio mėn. JAV tyrimas buvo nutrauktas.

2) Komisija sėkmingai ėmėsi intervencinių veiksmų Turkijai atliekant apsaugos priemonių tyrimą dėl padangų, galėjusį daryti poveikį ES eksportui, siekiančiam 450 mln. EUR per metus: Komisija ryžtingai ėmėsi intervencinių veiksmų ir priemonių buvo išvengta.

3) Komisijos veiksmai taip pat buvo sėkmingi Indijai vykdant antidempingo tyrimą dėl kreidinio popieriaus importo (eksporto vertė – maždaug 110 mln. EUR). Komisija, dalyvaujant ES delegacijai, įsikišo daug kartų, o galiausiai Komisijos narė C. Malmström tiesiogiai kreipėsi į Indijos vyriausybę. Byla buvo baigta nenustačius priemonių.

4) Australijos vykdomas antidempingo tyrimas dėl konservuotų pomidorų importo iš Italijos, kuriame Komisija dalyvavo keletą metų (pradinės priemonės tuometinės 60 mln. EUR vertės eksportui buvo skirtos 2014 ir 2016 m.), 2018 m. pakrypo teigiama linkme. Australijos peržiūros komisija patvirtino, kad Italijos pomidorų augintojams teiktos tiesioginės paramos priemonės neturėjo iškreipiamojo poveikio ir kad Italijos pomidorų rinkoje nebuvo „ypatingos padėties rinkoje“, todėl byla buvo galutinai nutraukta.

5) Komisija ėmėsi intervencinių veiksmų JAV vykdant antidempingo peržiūros tyrimą dėl nepadengto popieriaus importo iš Portugalijos (eksporto vertė – maždaug 140 mln. EUR). Po Komisijos įsikišimo galutinis 37 proc. muitas buvo sumažintas iki 1,75 proc. (panašiai kaip ir 2016 m. intervencinių veiksmų atveju, kai muitas buvo sumažintas nuo 29 proc. iki 7 proc.).

6) Komisija ėmėsi intervencinių veiksmų Kolumbijai vykdant tyrimą dėl užšaldytų gruzdintų bulvyčių iš ES. Dėl intervencinių veiksmų įmonių, kurioms buvo taikomas muitas, skaičius sumažėjo, sumažėjo ir muito lygis. Tačiau dėl minėtų priemonių tebekyla problemų ir Komisija svarsto tolesnius veiksmus šioms priemonėms panaikinti, pvz., imtis papildomų dvišalių intervencinių veiksmų arba galbūt veiksmų PPO lygmeniu.

Komisija daugeliu atvejų taip pat inicijavo **PPO ginčų sprendimo procedūras**, taip siekdama, kad nepagrįstos priemonės būtų panaikintos. Taip buvo, kai Rusija taikė antidempingo muitus lengvosioms komercinėms transporto priemonėms iš Vokietijos ir Italijos, – galiausiai buvo nustatyta, kad Rusija pažeidžia savo prievoles pagal PPO taisykles, ir ji priemonių galiojimo atitinkamai nepratęsė.

Komisijos įgaliojimų laikotarpiu derybos dėl **laisvosios prekybos susitarimų** suteikė galimybę susitarti su partneriais dėl bendros tvarkos vykdant prekybos apsaugos tyrimus. Šia bendra tvarka buvo užtikrintas didesnis skaidrumas vykdant tyrimus ir subalansuotas požiūris taikant muitus. Tai buvo pasiekta, pavyzdžiui, skatinant, kai įmanoma, taikyti mažesnio muito taisyklę ir atsižvelgiant į importuotojų ir tolesnių naudotojų interesus. Tokios nuostatos dabar įtvirtintos mūsų susitarimuose su Korėja ir Japonija, dėl jų deramasi su kitais partneriais.

I.5. SKAIDRESNĖ SISTEMA

PPO taisyklėmis nustatyti tik būtinieji reikalavimai, o šios sudėties Komisija ėmėsi įvairių skaidrumo iniciatyvų, kad prekybos apsaugos sistema suinteresuotiesiems subjektams taptų veiksmingesnė, įtraukesnė ir informatyvesnė. Rezultatas – Komisija dabar naudoja specialią internetinę platformą (TRON), kuria sudaromos sąlygos geriau ir lengviau keistis informacija su suinteresuotosiomis šalimis. Per šią platformą suinteresuotosioms šalims suteikiama nuolatinė prieiga prie nekonfidencialių tyrimo rinkmenų, kad jos galėtų veiksmingai ginti savo teises. Kalbant apie skaidrumą plačiosios visuomenės atžvilgiu, nuo 2016 m. gegužės mėn. Komisija savo interneto svetainėje sistemingai skelbia visų skundų arba prašymų atlikti peržiūras nekonfidencialias santraukas. Be to, Komisija vykdo ne tik savo įsipareigojimus, išdėstytus komunikate „Prekyba visiems“, – nuo 2017 m. rugpjūčio 1 d. kiekvienai suinteresuotajai šaliai, kurios tikrinamasis vizitas atliekamas, prekybos apsaugos priemonių tarnybos pateikia vizito ataskaitą. Nekonfidenciali tokios ataskaitos redakcija taip pat įtraukiama į bylą ir su ja gali susipažinti kitos suinteresuotosios šalys. Tikrinamųjų vizitų rezultatai gali būti labai svarbūs formuluojant išvadas dėl tam tikrų įmonių ir tokie veiksmai gali padėti išvengti nereikalingo bylinėjimosi.

Komisija taip pat baigia įgyvendinti dar vieną elementą, padėsiantį visuomenei daugiau sužinoti apie prekybos apsaugos procesus, – ji sudarys sąlygas savo interneto svetainėje skelbti informaciją apie įmonių prašymus sugrąžinti muitus, taip pat informaciją apie atitinkamus tyrimus.

II. PREKYBOS APSAUGOS PRIEMONIŲ TAIKYMAS 2018 M.

II.1. TYRIMŲ VYKDYMAS

II.1.1. Bendroji apžvalga

2018 m. pabaigoje ES taikė 93 galiojančias galutines antidempingo priemones ir 12 kompensacinių priemonių[20]. Palyginti su praėjusiais metais, priemonių skaičius šiek tiek sumažėjo.

Tiriamasis darbas išliko intensyvus ir beveik pasiekė 2017 m. lygį. Daugiausia tai buvo nauji tyrimai, vykdyti pagal naująsias prekybos apsaugos priemonių taisykles, taip pat dar buvo vykdoma nemažai peržiūrų. 2018 m. pabaigoje buvo vykdomi 45 tyrimai ir šeši muitų grąžinimo tyrimai dėl 99 prašymų grąžinti muitus.

Išsamesnė prekybos apsaugos priemonių teisės aktų apžvalga ir informacija apie per metus vykdytą veiklą pateikta prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente ir atitinkamuose jo prieduose.

II.1.2. Antidempingo ir antisubsidijų tyrimai (žr. A–I priedus)

2018 m. inicijuota 10 naujų tyrimų. Atlikus du tyrimus nustatyti laikinieji muitai. Galutiniai muitai nustatyti baigus keturis tyrimus, o atlikus aštuonis tyrimus nuspręsta priemonių netaikyti.

Peržiūros tyrimai ir toliau sudarė nemažą darbo su bylomis dalį. 2018 m. buvo inicijuota 17 priemonių galiojimo termino peržiūros tyrimų, atlikus septynias tokias peržiūras muitai buvo patvirtinti. Sprendimo panaikinti priemones nepriimta nei per vieną priemonių galiojimo termino peržiūrą. 2018 m. keturios priemonės baigė galioti savaime.

Buvo inicijuotos trys tarpinės peržiūros. Keturios tarpinės peržiūros užbaigtos priemonių nepakeičiant, dvi – pakeičiant.

Galiausiai 2018 m. buvo inicijuoti trys pakartotiniai tyrimai, kurie paprastai būna susiję su teismų sprendimų vykdymu. Buvo baigtos penkios tokios peržiūros.

II.1.3. Apsaugos priemonių tyrimai (žr. L priedą)

2018 m. ES inicijavo tris apsaugos priemonių tyrimus – vieną *erga omnes* dėl plieno gaminių ir du dvišalius prieš Kambodžą ir Mianmarą dėl *Indica* ryžių, pagal ES bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistemos taisykles.

II.1.4. Tikrinimo veikla

Vykdydama tyrimus, Komisija rengia vizitus, siekdama patikrinti įmonių ar asociacijų apskaitos registrus, kad galėtų įsitikinti tyrimui pateiktos informacijos teisingumu. 2018 m.

[20] Priemonės skaičiuojamos kiekvienam atitinkamam produktui ir šaliai, neskaitant pratęsto galiojimo priemonių.

ES prekybos apsaugos priemonių tarnybos surengė 167 tokius vizitus, per juos buvo atliktas 1978 žmogaus darbo dienas atitinkantis tikrinimo darbas.

II.2. PRIEMONIŲ VYKDYMO UŽTIKRINIMAS (žr. J, K, M, Q priedus)

Kaip minėta, itin svarbu užtikrinti, kad nustatytos priemonės būtų veiksmingai vykdomos. Labai svarbu užtikrinti, kad priemonių nebūtų išvengiama absorbuojant muitus arba jų vengiant. 2018 m. buvo inicijuota viena absorbcijos peržiūra, tačiau metų pabaigoje ji tebebuvo vykdoma. Kitų absorbcijos peržiūrų nevyko. Be to, nors nebuvo inicijuota nė vieno vengimo tyrimo, du 2017 m. pradėti tokie tyrimai 2018 m. buvo baigti nepratęsiant muito galiojimo.

Įsipareigojimų stebėsena taip pat sudaro vykdymo užtikrinimo veiklos dalį. 2018 m. pradžioje galiojo trys bendrovių įsipareigojimai. Per metus nepriimtas nė vienas naujas įsipareigojimas. Taigi, 2018 m. pabaigoje tebegaliojo trys įsipareigojimai.

Galiausiai priemonių įgyvendinimo klausimu Komisija glaudžiai bendradarbiauja su OLAF. Kaip įprasta, 2018 m. Komisija suteikė OLAF visą informaciją ir įrodymus dėl neteisėtos veiklos, susijusios su prekybos apsaugos priemonėmis.

II.3. MAŽOSIOS IR VIDUTINĖS ĮMONĖS (MVĮ)

2018 m., modernizavus prekybos apsaugos priemones, Komisija ėmėsi iniciatyvos padėti ES ir trečiųjų šalių MVĮ, kurioms poveikį daro prekybos apsaugos priemonės. Buvo sukurtas specialus interneto tinklalapis. Tinklalapyje vienoje vietoje buvo išdėstyti patarimai įmonėms, atrankos klausimynai ir išsamus vadovas, kaip administruoti tyrimų procesą. Taip papildyta MVĮ pagalbos tarnybos, kuri ir toliau siekia padėti MVĮ, ieškančioms informacijos apie prekybos apsaugos priemones, veikla. Per metus pagalbos tarnybai buvo teikiami įvairūs informacijos prašymai, pradedant užklausomis apie prekybos apsaugos priemonių pobūdį ir baigiant labiau tikslinėmis užklausomis dėl konkrečių bylų.

II.4. SOCIALINIAI IR APLINKOSAUGOS STANDARTAI

Kai taikoma nauja normaliosios vertės apskaičiavimo metodika, Komisija pasirenka tinkamą tipišką šalį produkto normaliajai vertei nustatyti. Jeigu tokių šalių yra daugiau negu viena, tuomet Komisija turėtų savo pasirinkimą grįsti tinkamu socialinės apsaugos ir aplinkosaugos lygiu atitinkamose šalyse. Taigi, Komisija, atlikdama po 2017 m. gruodžio 20 d. inicijuotus naujus tyrimus ir priemonių galiojimo termino peržiūras, visų pirma patikrina, ar yra ratifikuotos atitinkamos tarptautinės konvencijos.

Aprašymu, kaip atliekant prekybos apsaugos priemonių tyrimus atsižvelgiama į socialinius ir aplinkosaugos standartus, bus galima remtis tik būsimose metinėse ataskaitose, po to, kai tyrimuose bus padarytos laikinosios ar galutinės išvados. Tokio etapo dar nepasiekė nė vienas iš tyrimų, vykdomų pagal naująją metodiką, – rezultatai bus pateikti tik kitoje metinėje ataskaitoje.

Be to, nuo modernizuotų prekybos apsaugos priemonių taisyklių įsigaliojimo, kai Komisija skaičiuoja produkto tikslinę kainą, pastaroji taip pat atspindi faktines ar būsimas ES bendrovių gamybos išlaidas, kurios susidaro arba susidarytų taikant daugiašalius aplinkosaugos susitarimus (ir jų protokolus), taip pat tam tikras Tarptautinės darbo organizacijos konvencijas. Taigi, nuo 2018 m. birželio 8 d. Komisija, atlikdama tyrimus, pradėjo taikyti pastarąją taisyklę. Šiuo atveju nė vienas iš vykdomų tyrimų, kuriame tai būtų aktualu, taip pat dar nepasiekė laikinųjų ar galutinių išvadų etapo, todėl prie tokių atvejų bus atitinkamai grįžta kitoje metinėje ataskaitoje.

II.5. TEISMINĖ PERŽIŪRA ES TEISMUOSE

2018 m. Bendrasis Teismas ir Teisingumo Teismas prekybos apsaugos priemonių srityje priėmė 26 sprendimus: Bendrasis Teismas priėmė dešimt sprendimų, o Teisingumo Teismas išnagrinėjo 12 apeliacinių skundų ir priėmė keturis prejudicinius sprendimus. Aktualūs sprendimai aprašyti S priede.

2018 m. prekybos apsaugos priemonių srityje buvo pradėta 15 naujų bylų (2017 m. – 20).

II.6. PRIEŠ ES NUKREIPTA TREČIŲJŲ ŠALIŲ VEIKLA

2018 m. iš viso galiojo 174 prekybos apsaugos priemonės, darančios poveikį ES eksportui (2017 m. – 162). Manoma, kad ši tendencija ateinančius kelerius metus tęsis, be kita ko, atsižvelgiant į didelį naujų ir tebevykdomų tyrimų skaičių 2018 m. (35, o 2017 m. – 31), po kurių priemonės gali būti nustatytos 2019 m.

Didžiausią dalį prekybos apsaugos priemonių, nukreiptų prieš ES eksportą, taikė JAV – galiojo 33 priemonės (2017 m. – 26). Palyginti su 2015 m. (18 priemonių), jų skaičius padidėjo 89 proc. Tai netiesiogiai prisidėjo ir prie didesnio priemonių skaičiaus visame pasaulyje, nes tokios šalys kaip Turkija ar Kanada inicijavo apsaugos priemonių tyrimus dėl tam tikrų plieno gaminių, atsakydamos į JAV 232 straipsnio priemones dėl plieno. Vis dėlto labiausiai naudojama priemonė visame pasaulyje tebėra antidempingo priemonės – iš 174 galiojančių priemonių 133 priskiriamos antidempingo priemonėms.

Indija yra antroji pagal dydį prieš ES nukreiptų prekybos apsaugos priemonių taikytoja – galiojo 21 priemonė (2017 m. – 21), po jos rikiuojasi Kinija, kuri 2018 m. taikė 18 priemonių (2017 m. – 20).

Kalbant apie 2018 m. vykdytus naujus tyrimus, JAV jų inicijavo tris, Indija – keturis, o Kinija – du. Be šių įprastinių prekybos apsaugos priemonių taikytojų, prie didėjančios tendencijos prisidėjo ir kai kurios prekybos apsaugos priemones rečiau taikiusios šalys. Tai visų pirma buvo Australija ir Argentina, kurių kiekviena 2018 m. inicijavo po tris naujus tyrimus. Be to, priemonių ėmėsi ir kiti jų taikytojai, pvz., Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba (GCC) vykdė tris tyrimus, Madagaskaras vykdė du naujus apsaugos priemonių tyrimus, o Kolumbija 2018 m. inicijavo tyrimą dėl užšaldytų gruzdintų bulvyčių, pirmąjį per penkerius metus.

Kalbant apie nustatytas priemones, daugiausia – dešimt – naujų priemonių 2018 m. nustatė JAV, po jos rikiuojasi keturias naujas priemones nustačiusi Australija, o Indija ir Turkija kiekviena nustatė po tris naujas priemones. Kinija 2018 m. nustatė vieną naują priemonę.

Vertinant pagal sektorius, daugiausia priemonių buvo nukreipta prieš plieno sektorių – iš 37 tyrimų dėl jo inicijuota 12, o iš 32 priemonių jam nustatyta 13 naujų priemonių. Plieno gaminiams taip pat skirta didžiausia dalis visų 2018 m. galiojusių priemonių – 67 iš 174. Cheminėms medžiagoms ir toliau teko svarbi dalis – buvo inicijuoti aštuoni nauji tyrimai.

Nors Komisija intervencinių veiksmų imasi visais prieš ES nukreiptų priemonių atvejais, didžiausią dėmesį ji skiria sisteminėms problemoms ir atvejams, dėl kurių pramonės atstovai konkrečiai prašo pagalbos. 2018 m. Komisija, pavyzdžiui, įsikišo į Čilės vykdytą apsaugos priemonių tyrimą dėl pieno miltelių ir sūrio importo ir į Australijos vykdytą antidempingo peržiūros tyrimą dėl konservuotų pomidorų. Užšaldytų gruzdintų bulvyčių importui Kolumbijos nustatyti muitai itin trikdo prekybą, nes panašu, kad dempingo skirtumai buvo dirbtinai išpūsti naudojant klaidingas metodikas.

2018 m. Indijos, GCC ir Australijos vykdyti tyrimai visų pirma buvo nukreipti prieš popieriaus pramonę. Komisija, bendradarbiaudama su pramonės atstovais, ėmėsi intervencinių veiksmų ir toliau atidžiai stebi šiuos tyrimus.

II.7. PPO LYGMENIU VYKDOMA VEIKLA

ES tebėra visapusiškai įsipareigojusi ir aktyviai vykdo su subsidijomis susijusią darbotvarkę Pasaulio prekybos organizacijoje. 2018 m. Ženevoje toliau vyko intensyvios derybos dėl žuvininkystės sektoriaus subsidijų. Nors buvo pasiekta tik nedidelė pažanga, buvo patvirtinta plataus užmojo darbo programa 2019 metams, – ji turėtų sudaryti sąlygas PPO šalims narėms iki 2019 m. pabaigos baigti derybas.

2018 m. ES dalyvavo atitinkamų PPO komitetų darbe prekybos apsaugos priemonių klausimais, kurių posėdžiai vyksta balandžio ir spalio mėn. PPO antidempingo komitete ES visų pirma atsakė į daugelį klausimų dėl ES prekybos apsaugos priemonių teisės aktų reformos. Be to, ES iškėlė rūpimus klausimus dėl tyrimų, kuriuos trečiosios šalys buvo inicijavusios prieš ES arba valstybes nares.

ES taip pat dalyvavo abiejose PPO antidempingo darbo grupės įgyvendinimo klausimais sesijose. Aptariamos temos buvo, pvz., dempingo skirtumų skaičiavimas arba atliekant priemonių galiojimo termino peržiūras taikomos metodikos tikimybei, kad dempingas ir jo daroma žala gali tęstis arba pasikartoti, nustatyti.

PPO specialiajame subsidijų ir kompensacinių priemonių komitete buvo peržiūrimas 2017 m. ES pranešimas dėl subsidijų. Be to, bendrai remiant ES, JAV, Kanadai ir Japonijai, eiliniame Subsidijų ir kompensacinių priemonių komiteto posėdyje buvo tęsiamos diskusijos dėl subsidijų vaidmens, prisidedančio prie perteklinių pajėgumų didinimo įvairiuose ekonominės veiklos sektoriuose. ES taip pat ne kartą ragino kitas šalis nares didinti skaidrumą – pranešti apie savo subsidijas PPO.

Apsaugos priemonių klausimus nagrinėjančio PPO komiteto posėdyje ES išdėstė tam tikrus susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su kitų PPO narių apsaugos priemonių tyrimais

(pvz., su Čilės tyrimu dėl pieno miltelių ir sūrio „Gouda“, JAV tyrimu dėl saulės baterijų plokščių, Turkijos tyrimu dėl tapetų). Be to, ES atsakė į kitų PPO narių klausimus dėl jos apsaugos priemonių tyrimo, susijusio su tam tikrais plieno gaminiais, inicijavimo.

II.8. BYLAS NAGRINĖJANČIO PAREIGŪNO VEIKLA

2018 m. bylas nagrinėjantis pareigūnas iš viso gavo 27 prašymus imtis intervencinių veiksmų ir surengė aštuonis klausymus. Kai kuriose bylose prašymas imtis intervencinių veiksmų buvo pateiktas tuo pačiu metu kaip ir prašymas išklausyti kartu su tarnybomis, atsakingomis už tyrimą. Bylas nagrinėjantis pareigūnas nusprendė laikytis pozicijos, kad suinteresuotoji šalis visų pirma jai susirūpinimą keliančius klausimus turėtų pateikti tarnyboms, o bylas nagrinėjantis pareigūnas turėtų įsikišti tik tada, kai nepavyksta pasiekti sprendimo. Taigi, suinteresuotosios šalys, siekiančios, kad būtų imtasi intervencinių veiksmų, daugumoje bylų sugebėjo rasti sprendimą tiesiogiai su tyrimo grupėmis.

2018 m. prašymai imtis intervencinių veiksmų buvo pateikti tik kelių tyrimų atveju. Tai buvo arba kelių suinteresuotųjų šalių prašymai, arba tos pačios suinteresuotosios šalies pateikti keli prašymai imtis intervencinių veiksmų. Suinteresuotosios šalys daugiausia ginčijo tyrimo metu nustatytus kiekybinius rodiklius, faktus ir išvadas ir visais atvejais tarnybos sutiko pateikti paaiškinimus ar atskleisti papildomą informaciją. Vienoje pažymėtinoje byloje suinteresuotoji šalis ginčijo Komisijos taikomą asmens duomenų, susijusių su tyrimu, apsaugos politiką – bylą teko perduoti Europos duomenų apsaugos tarnybai. Bylas nagrinėjantis pareigūnas nustatė, kad per visus 2018 m. vykdytus intervencinius veiksmus buvo užtikrintos suinteresuotųjų šalių procesinės teisės.

Atlikus teisės aktų pakeitimus, bylas nagrinėjančio pareigūno vaidmuo dabar yra aiškiai pripažintas pagrindiniuose antidempingo ir antisubsidijų reglamentuose. Taigi bylas nagrinėjantis pareigūnas atitinkamai taip pat prisidėjo prie Komisijos taikytų procedūrų skaidrumui padidinti ir suinteresuotųjų šalių procesinėms teisėms užtikrinti.